

Obres escollides de Lenin en català

TESIS SOBRE LA QÜESTIÓ AGRÀRIA

V. I. LENIN

1920

**(2on Congrés de la Internacional
Comunista)**

Versió catalana establerta des de: *Los cuatro primeros congresos de la Internacional Comunista*, volum 1, Edicions Internacionals Sedov,
(<http://grupgerminal.org/?q=node/194>)

Edicions internacionals Sedov

Núcleo en defensa
del marxismo

Germinal

TESIS SOBRE LA QÜESTIÓ AGRÀRIA

1.- Només el proletariat urbà i industrial, dirigit pel Partit Comunista, pot alliberar les masses treballadores rurals del jou del capital i de la gran propietat agrària dels grans terratinents, de la ruïna econòmica i de les guerres imperialistes, inevitables mentre es mantinga el règim capitalista. Les masses treballadores del camp no tenen una altra salvació que la seua aliança amb el proletariat comunista i recolzar abnegadament la seua lluita revolucionària per a derrocar el jou dels grans terratinents (grans propietaris agraris) i de la burgesia.

D'altra banda, els obrers industrials no podran complir la seua missió històrica d'alliberar la humanitat de l'opressió del capital i de les guerres, si es tanquen en el marc d'interessos estretament corporatius, estretament professionals i es limiten, amb suficiència, a preocupar-se només de millorar la seua situació que a vegades és passable des del punt de vista petit burgès. Açò és precisament el que ocorre en molts països avançats on hi ha una "aristocràcia obrera", la qual constitueix la base dels partits pseudosocialistes de la II Internacional, però que en realitat són els pitjors enemics del socialisme, traïdors del socialisme, xovinistes petitburgesos, agents de la burgesia al si del moviment obrer. El proletariat actua com a classe vertaderament revolucionària, autènticament socialista, només quan en les seues manifestacions i actes actua com a avantguarda de tots els treballadors i explotats, com a cap dels mateixos en la lluita per a derrocar els explotadors, cosa que no pot ser duta a terme sense introduir la lluita de classes al camp, sense agrupar les masses de treballadors rurals entorn del Partit Comunista del proletariat urbà, sense que aquest eduque aquelles.

2.- Les masses treballadores i explotades del camp a què el proletariat urbà ha de conduir a la lluita o, com a mínim, guanyar per a la seua causa, estan representades en tots els països capitalistes per:

- 1) El proletariat agrícola, els obrers assalariats (contractats per any, per temporada, per jornada), que es guanyen la vida treballant a jornal en empreses capitalistes agrícoles. La tasca *fonamental* dels partits comunistes de tots els països consisteix en organitzar aquesta classe independent i diferent dels altres grups de la població rural (al terreny polític, militar, sindical, cooperatiu, cultural, etc.), desplegar entre ella una intensa propaganda i agitació, atraure-la al costat del poder soviètic i de la dictadura del proletariat.
- 2) Els semiproletaris o camperols parcel·laris, és a dir, els que guanyen el seu suport, en part mitjançant el treball assalariat en empreses capitalistes agrícoles i industrials i, en part, treballant en la parcel·la pròpia o presa en arrendament, el que només els subministra una certa part dels productes necessaris per a la subsistència de les seues famílies. Aquest grup de la població treballadora del camp és molt nombrós en tots els països capitalistes; els representants de la burgesia i els "socialistes" grocs de la II Internacional dissimulen la seua existència i la seua situació especial, ja enganyant conscientment els obrers, ja creient cegament en la rutina de les concepcions petitburgeses i confonent aquests treballadors amb la massa comuna dels "camperols" en general. Semblant procediment d'entabanar a la manera burgesa els obrers s'adverteix, sobretot, a Alemanya i a França, després als EUA, així com en altres països. Quan els partits comunistes organitzen degudament la seua labor, aquest grup serà el seu partidari segur, perquè la situació d'aquests semiproletaris és summament penosa i perquè sota el poder soviètic i la dictadura del proletariat els seus avantatges seran enormes i immediats.
- 3) Els petits camperols, és a dir, els petits camperols que posseeixen, ja siga com a propietat o presa en arrendament, una parcel·la de terra tan reduïda, que com que cobreix les necessitats de les seues famílies i de la seua hisenda, no precisen contractar jornalers. Aquesta categoria, com a tal, surt guanyant d'una manera absoluta amb el triomf del proletariat, el qual li garanteix en l'acte i per complet:

a) la supressió dels arrendaments o l'exempció del lliurament d'una part de la collita (per exemple els nétayers [parcers] a França, el mateix a Itàlia, etc.) als grans propietaris agraris;

b) la supressió de les hipoteques;

e) la supressió de les múltiples formes d'opressió i dependència dels grans propietaris agraris (gaudi dels boscos, etc.);

d) l'ajuda immediata a les seues hisendes per part del poder estatal proletari (la possibilitat d'emprar els apers de cultiu i part de les instal·lacions en les grans hisendes capitalistes expropiades pel proletariat; la transformació immediata pel poder estatal proletari de les cooperatives i associacions agrícoles, que abans que res servien davall el capitalisme als camperols rics i mitjans, en organitzacions destinades a ajudar, en primer terme, els camperols pobres, és a dir, els proletaris, semiproletaris i petits camperols, etc.), i molts altres avantatges.

Juntament amb açò, els partits comunistes han de tenir ben present que en el període de transició del capitalisme al comunisme, o siga durant la dictadura del proletariat, en aquest sector són inevitables les vacil·lacions, almenys en certa manera, a favor d'una llibertat de comerç il·limitada i del lliure exercici de drets de propietat privada, perquè aquest sector, sent ja (si bé en poca part) venedor d'articles de consum, està corromput per l'especulació i pels hàbits de propietari. No obstant això, si el proletariat victoriós segueix una política ferma, si ajusta resoludament els comptes als grans propietaris de la terra i als camperols rics, les vacil·lacions d'aquest sector no poden ser considerables i no podran canviar el fet que, en general i en el seu conjunt, es trobarà al costat de la revolució proletària.

3.- Els tres grups assenyalats, en el seu conjunt, constitueixen en tots els països capitalistes la majoria de la població rural. Per això, està completament assegurat l'èxit de la revolució proletària, no sols a la ciutat sinó també al camp. Està molt estesa l'opinió contrària. Però aquesta es manté únicament gràcies a forçar la ciència amb mentides:

1.- la ciència i l'estadística burgeses empenen sistemàticament l'engany, dissimulant per tots els mitjans el profund abisme que hi ha entre les classes rurals indicades i els explotadors, els grans terratinents i capitalistes, així com entre els semiproletaris i els petits camperols, d'una banda, i els camperols rics, per un altra;

2.- es manté a causa de la incapacitat i a la falta de desig dels herois de la II Internacional groga i de l'"aristocràcia obrera" dels països avançats, corrompuda per les prebendes imperialistes, per a desenvolupar una vertadera tasca proletària revolucionària de propaganda, agitació i organització entre els camperols pobres; els oportunistes dirigeixen i dirigeixen tota la seua atenció a la tasca d'inventar formes de conciliació teòrica i pràctica amb la burgesia, incloent-hi el camperol ric i mitjà (d'aquests en parlarem més endavant), i no a la de l'enderrocament revolucionari del govern burgès i de la burgesia pel proletariat;

3.- degut a la incomprensió obstinada, que ja té l'arrelament d'un prejudici (vinculat a tots els prejudicis democràticoburgesos i parlamentaris), d'aquesta veritat, perfectament demostrada pel marxisme al terreny teòric i completament confirmada per l'experiència de la revolució proletària a Rússia, a saber: que la població rural de les tres categories dalt assenyalades, embrutida fins al extrem, dispersa, oprimida, condemnada en tots els països, fins i tot en els més avançats, a vegetar en condicions de vida semibàrbara, interessada des del punt de vista econòmic, social i cultural en el triomf del socialisme, és capaç de recolzar enèrgicament el proletariat revolucionari únicament *després* que aquest conquereix el poder polític, només *després* que ajusti terminantment els comptes als grans terratinents i als capitalistes, només després que aquests homes oprimits vegem *en la pràctica* que tenen un cap i un defensor organitzat, prou poderós i ferm com per a ajudar i dirigir, per a assenyalat el camí encertat.

4.- Per “camperols mitjans”, en el sentit econòmic de la paraula, ha d'entendre's els petits agricultors que posseeixen, ja siga a títol de propietat o en arrendament, també petites parcel·les de terra, si bé tals que, en primer lloc, proporcionen sota el capitalisme, per regla general, no sols el rendiment necessari per a sostenir pobrament la seua família i la seua hisenda, sinó també la possibilitat d'obtenir un cert excedent, que pot, almenys en els anys millors, convertir-se en capital; tals que, en segon lloc, permeten recórrer, en molts casos (per exemple: en una hisenda de cada dues o tres), a l'ocupació de mà d'obra assalariada. Un exemple concret de camperols mitjans en un país capitalista avançat l'ofereix en Alemanya, segons el cens de 1907, el grup d'explotacions de 5 a 10 hectàrees, una tercera part de les quals empen obrers assalariats. A França, país on estan més desenrotllats els conreus especials, per exemple, la viticultura, que requereixen major ocupació de mà d'obra, el grup corresponent empra, probablement, en majors proporcions fins i tot el treball assalariat.

El proletariat revolucionari no pot escometre (almenys, en un esdevenidor immediat i en els primers temps del període de la dictadura del proletariat) l'empresa d'atraure's a aquesta capa. Ha de limitar-se a la tasca de neutralitzar-la, és a dir, de fer que siga neutral en la lluita entre el proletariat i la burgesia. Les vacil·lacions d'aquest sector entre les dues forces són inevitables, i al començament de la nova època la seua tendència predominant, als països capitalistes desenvolupats, serà favorable a la burgesia. Perquè ací prevalen la mentalitat i l'esperit de propietaris; l'interès per l'especulació, per la “llibertat” de comerç i de propietat és immediat; l'antagonisme amb els obrers assalariats és directe. El proletariat triomfant milloraria immediatament la situació d'aquest sector, suprimint els arrendaments i les hipoteques. En la majoria dels estats capitalistes el poder proletari en cap cas ha de suprimir immediatament i completament la propietat privada; en tot cas, no sols garanteix als camperols petits i mitjans la conservació de les seues parcel·les de terra, sinó que les augmenta fins a les proporcions de la superfície que ells arrenden comunament (supressió dels arrendaments).

Les mesures d'aquest gènere, junt amb la lluita impecable contra la burgesia, garanteixen per complet l'èxit de la política de neutralització. El pas a l'agricultura col·lectiva ha de ser dut a terme pel poder estatal proletari únicament amb les majors precaucions i d'una manera gradual, servint-se de l'exemple, sense exercir cap coacció sobre els camperols mitjans.

5.- Els camperols rics (*Grossbauern*) són els patrons capitalistes en l'agricultura, que exploten la seua hisenda, com a norma, relacionats amb el “camperols” pel seu nivell cultural poc elevat, pel seu mode de viure, pel seu treball personal manual a la seua hisenda. Els camperols rics constitueixen el sector més nombrós entre les capes burgeses, enemigues directes i decidides del proletariat revolucionari. En la seua labor al camp, els partits comunistes han de prestar l'atenció principal a la lluita contra aquest sector, a alliberar la majoria de la població rural treballadora i explotada de la influència ideològica i política d'aquests explotadors, etc.

Després del triomf del proletariat a la ciutat serà completament inevitable que sorgisquen qualsevol classe de manifestacions de resistència, de sabotatge i accions armades directes de caràcter contrarevolucionari per part d'aquest sector. Per aquesta raó el proletariat revolucionari ha d'iniciar, immediatament, la preparació ideològica i orgànica de les forces necessàries per al desarmament total d'aquest sector, i, simultàniament amb l'enderrocament dels capitalistes en la indústria, descarregar-li, en la primera manifestació de resistència, el colp més decisiu, implacable, anihilador, armant, amb aquesta finalitat, el proletariat rural i organitzant al camp soviets en els quals no s'ha de permetre que figuren els explotadors i ha d'assegurar-s'hi el predomini dels proletaris i semiproletaris.

No obstant això, l'expropiació fins i tot dels camperols rics no ha de ser en cap manera la tasca immediata del proletariat victoriós, perquè no existeixen encara condicions materials, en particular tècniques, com tampoc socials, per a col·lectivitzar aquestes hisendes. En certs casos, probablement excepcionals, hom els confiscaran els lots que donen en arrendament o que són imprescindibles per als camperols pobres del veïnat; a aquests també caldrà garantir-los l'usdefruit gratuït, davall determinades condicions, d'una part de la maquinària agrícola dels camperols rics, etc. Però, com a regla general, el poder estatal proletari ha de deixar les seues terres a camperols rics, confiscant-les només si oposen resistència al poder dels treballadors i explotats. L'experiència de la revolució proletària de Rússia, on la lluita contra els camperols rics es va complicar i va prolongar a causa d'una sèrie de condicions especials, va demostrar,

malgrat tot, que aquest sector, després de rebre una bona lliçó al menor intent de resistència, és capaç de complir lleialment les tasques que li assigna l'estat proletari i fins i tot, si bé amb extraordinària lentitud, comença a penetrar-se de respecte envers el poder que defensa tot treballador i que es mostra implacable enfront dels rics parasitaris.

Les condicions especials que van complicar i van frenar la lluita del proletariat, triomfant sobre la burgesia contra els camperols rics de Rússia es redueixen principalment a què la revolució russa, després de la insurrecció del 25 d'octubre (7 de novembre) de 1917, va passar per una fase de lluita "democràtica general", és a dir, en la seua base, democràticoburguesa, de tots els camperols en el seu conjunt contra els grans terratinents; després, a la debilitat cultural i numèrica del proletariat urbà; finalment, a les enormes extensions del país i al pèssim estat de les seues vies de comunicació. Per quant als països avançats no hi ha aquest fre, el proletariat revolucionari d'Europa i d'Amèrica del Nord ha de preparar més enèrgicament i acabar amb major rapidesa, decisió i èxit, el triomf complet sobre la resistència dels camperols rics, arrabassar-los la menor possibilitat de resistència. Aquesta és una necessitat imperiosa, ja que abans d'obtenir aquest triomf complet, definitiu, les masses de proletaris i semiproletaris rurals i de petits camperols no estaran en condicions de reconèixer com completament refermat el poder estatal proletari.

6.- El proletariat revolucionari ha de procedir a la confiscació immediata i absoluta de totes les terres dels grans terratinents i grans latifundistes, és a dir, dels qui als països capitalistes exploten d'una manera sistemàtica, ja directament o per mitjà dels seus arrendataris, els obrers assalariats i els petits camperols (a vegades fins i tot els camperols mitjans) dels voltants, sense prendre ells cap part en el treball manual, i pertanyen majoritàriament a famílies descendents dels senyors feudals (noblesa a Rússia, Alemanya, Hongria; senyors restaurats a França; lords en Anglaterra; antics esclavistes en Amèrica del Nord), o els magnats financers particularment enriquits, o bé a una mescla d'aquestes dues categories d'explotadors i paràsits.

Els partits comunistes no han d'admetre de cap manera la propaganda o l'aplicació d'una indemnització a favor dels grans terratinents per les terres expropiades, perquè en les condicions actuals d'Europa i d'Amèrica del Nord açò significaria una traïció al socialisme i una càrrega de nous tributs sobre les masses treballadores i explotades, que són les que més van patir amb una guerra que va multiplicar el nombre de milionaris i va augmentar les seues riqueses.

Quant al mode d'explotació de les terres confiscades pel proletariat triomfant als grans terratinents, Rússia, a causa del seu endarreriment econòmic, ha dut a terme amb preferència el repartiment d'aquestes terres entre els camperols; només en casos relativament rars, l'estat proletari va mantenir les anomenades "hisendes soviètiques", dirigint-les pel seu compte i transformant els antics jornalers en obrers de l'estat i en membres dels soviets que administren l'estat. Als països capitalistes avançats, la Internacional Comunista reconeix com a just mantenir preferentment les grans empreses agropecuàries i l'explotació de les mateixes segons el tipus de les "hisendes soviètiques" de Rússia.

Seria, no obstant això, un gravíssim error exagerar o generalitzar aquesta norma i no admetre mai el lliurament gratuït d'una part de la terra dels expropiadors expropiats als petits camperols i a vegades fins als camperols mitjans de la regió.

En primer lloc, l'objecció habitual consistent en adduir que les grans explotacions agrícoles són tècnicament superiors, es redueix ben sovint a substituir una veritat teòrica indiscutible per l'oportunisme de la pitjor espècie i per la traïció a la revolució. Per a assegurar l'èxit d'aquesta revolució, el proletariat no té dret a detenir-se davant la disminució momentània de la producció, així com no es van detenir els burgesos enemics de l'esclavisme als Estats Units davant la reducció temporal de la producció de cotó a conseqüència de la guerra civil de 1863-1865. Per als burgesos la producció és un fi en si, però als treballadors i explotats els importa més que res derrocar els explotadors i assegurar les condicions que els permeten treballar per a si mateixos i no per al capitalista. La tasca primordial i fonamental del proletariat consisteix en garantir i refermar el seu triomf. I no pot haver-hi consolidació del poder proletari sense neutralitzar els camperols mitjans i sense assegurar-se el suport d'una part prou considerable dels petits camperols, si no de la seua totalitat.

En segon lloc, no sols l'augment, sinó fins i tot el manteniment de la gran producció agrícola, suposa l'existència d'un proletariat rural completament desenrotllat, amb consciència revolucionària, que haja passat per una bona escola d'organització professional i política. On falta aquesta condició o on no hi ha la possibilitat de confiar amb profit aquesta missió a obrers industrials conscients i competents, els intents d'un pas prematur a la direcció de les grans explotacions per l'estat no poden sinó comprometre el poder proletari, i es requereix màxima atenció i la més sòlida preparació en la creació d'"hisendes soviètiques".

En tercer lloc, en tots els països capitalistes, fins i tot en els més avançats, subsisteixen encara restes d'explotació medieval. semifeudal, dels petits camperols pels grans terratinents, com, per exemple, els *Instleute* a Alemanya, els *métayers* en França, els parcers arrendataris als Estats Units (no sols els negres, els quals són explotats en la majoria dels casos en els estats del Sud precisament d'aquesta manera, sinó a vegades fins als blancs). En casos com aquests, l'estat proletari té el deure de lliurar les terres en usdefruit gratuït als petits camperols que les arrendaven, perquè no hi ha una altra base econòmica i tècnica, ni hi ha possibilitat de crear-la de colp.

El material de les grans explotacions ha de ser obligatòriament confiscat i convertit en patrimoni de l'estat, amb la condició expressa que, després que les grans hisendes de l'estat hagen sigut proveïdes del material necessari, els petits camperols dels voltants podran utilitzar-lo en forma gratuïta i en les condicions que fixe l'estat proletari.

Si en els primers moments, després de dur-se a terme la revolució proletària, resulta imperiós, no sols expropiar sense dilació els grans terratinents, sinó fins i tot desterrar-los o tancar-los, com a dirigents de la contrarevolució i com a opressors despietats de tota la població rural, a mesura que es referme el poder proletari, no sols a la ciutat, sinó també al camp, és necessari realitzar de manera sistemàtica tots els esforços perquè les forces amb què compta aquesta classe, posseïdores d'una gran experiència, de coneixements i de capacitat d'organització, siguen aprofitades (davall un control especial d'obriers comunistes segur) en la creació de la gran agricultura socialista.

7.- La victòria del socialisme sobre el capitalisme i la consolidació del primer no podran ser considerats com a segurs sinó quan el poder estatal proletari, una vegada esclafada definitivament tota resistència dels explotadors, garantida l'absoluta estabilitat i la subordinació completa al seu règim, reorganitze tota la indústria sobre la base de la gran producció col·lectiva i de la tècnica més moderna (basada en l'electrificació de tota l'economia). Açò és l'única cosa que permetrà a la ciutat prestar a l'aldea endarrerida i dispersa una ajuda tècnica i social decisiva, amb vista a crear la base material per a elevar en vasta escala la productivitat del cultiu de la terra i de l'activitat agrícola en general, estimulants així, amb l'exemple, als petits camperols a passar, en el seu propi benefici, a la gran agricultura col·lectiva i mecanitzada. Aquesta veritat teòrica incontestable, que tots els socialistes reconeixen nominalment, en la pràctica és deformada per l'oportunisme, que predomina tant en la II Internacional groga com entre els líders dels "independents" alemanys i anglesos, el mateix que entre els longuetistes francesos, etc. El seu procediment consisteix en fixar l'atenció en un futur bell, de color de rosa, relativament llunyà, i en apartar-la de les tasques immediates que són imposades pel pas i l'acostament concret i difícil a aqueix futur. En la pràctica, açò es redueix a preconitzar la conciliació amb la burgesia i la "pau social", és a dir, a la traïció completa al proletariat, el qual lluita avui entre les ruïnes i misèries sense precedents, creades en totes parts per la guerra, en tant que un grapat de milionaris d'una arrogància il·limitada s'ha enriquit com mai gràcies a la guerra.

Justament al camp, la possibilitat efectiva d'una lluita victoriosa pel socialisme reclama: primer, que tots els partits comunistes eduquen en el proletariat industrial la consciència que són indispensables sacrificis a fi de l'enderrocament de la burgesia i de la consolidació del poder proletari, perquè la dictadura del proletariat significa tant la capacitat d'aquest per a organitzar i conduir totes les masses treballadores i explotades, com la capacitat de l'avantguarda de fer els majors sacrificis i demostrar el major heroisme per a aconseguir aquest objectiu; en segon lloc, per a aconseguir l'èxit, es requereix que la massa treballadora i més explotada del camp obtinga del triomf dels obrers millores immediates i sensibles en la seua situació a costa dels

explotadors, perquè sense això el proletariat industrial no té assegurat el suport del camp i, de mode particular, no podrà assegurar l'abastiment de les ciutats.

8.- L'enorme dificultat d'organitzar i educar per a la lluita revolucionària les masses treballadors del camp, col·locades pel capitalisme en condicions de particular postració, de dispersió i, sovint, de dependència semimedieval, imposa als partits comunistes el deure de prestar una atenció especial a la lluita vaguística al camp, al suport intens i al desenrotllament múltiple de les vagues de masses entre els proletaris i semiproletaris agrícoles. L'experiència de les revolucions russes de 1905 i 1917, confirmada i ampliada ara per l'experiència d'Alemanya i d'altres països avançats, demostra que només el desenrotllament de la lluita vaguística de masses (a la qual, en certes condicions, poden i han de ser incorporats també els petits camperols) és capaç de traure al camp de la seua letargia, despertar entre les masses explotades del camp la consciència de classe, així com la consciència de la necessitat d'organitzar-se com a classe, i demostrar-les, en la pràctica i d'una manera evident, la importància de la seua aliança amb els obrers de la ciutat.

El Congrés de la Internacional Comunista estigmatitza com a traïdors i traïdors els socialistes (amb el que compta, desgraciadament, no sols la II Internacional groga, sinó també els tres partits més importants d'Europa que l'han abandonada) que no sols són capaços de mostrar-se indiferents davant la lluita de la mateixa (com ho ha fet K. Kautsky), sinó també al·legar que entranya el perill d'una disminució de la producció d'articles de consum. Tot programa i tota declaració solemne no tenen valor si en la pràctica, en els fets, no es demostra que els comunistes i els dirigents obrers saben col·locar per damunt de totes les coses el desenrotllament i el triomf de la revolució proletària i saben fer en nom seu els més grans sacrificis, perquè en cas contrari no hi ha sortida ni salvació de la fam, de la ruïna econòmica i de noves guerres imperialistes.

En particular, cal assenyalar que els dirigents del vell socialisme i els representants de l'"aristocràcia obrera", que en el present fan sovint concessions verbals al comunisme i fins i tot passen nominalment al seu costat, amb tal de conservar el seu prestigi entre les masses obreres que es fan cada vegada més revolucionàries, han de provar la seua lleialtat a la causa del proletariat i la seua capacitat d'ocupar càrrecs de responsabilitat, precisament a les branques del treball en què el desenrotllament de la consciència i de la lluita revolucionàries és més accentuat; que la resistència dels grans terratinents i de la burgesia (camperols rics, kulaks) és més aferrissada; que la diferència entre el socialista conciliador i el comunista revolucionari es palesa amb major evidència.

9.- Els partits comunistes han de fer tots els esforços per a començar, com més prompte possible, a crear al camp soviets de diputats, en primer terme, dels obrers assalariats i dels semiproletaris. Únicament a condició d'estar vinculats a la lluita vaguística de masses i a la classe més oprimida, els soviets seran capaços de complir la seua finalitat i de refermar-se prou com per a sotmetre a la seua influència (i després incorporar al seu si) els petits camperols. Però si la lluita vaguística no està desenrotllada encara i és feble la capacitat d'organització del proletariat rural, a causa del pes de l'opressió dels grans terratinents i camperols rics i a la falta de suport per part dels obrers industrials i dels seus sindicats, la creació de soviets de diputats al camp reclama una prolongada preparació: caldrà crear cèl·lules comunistes, encara que siguin petites, desenrotllar una intensa agitació exposant les reivindicacions del comunisme del mode més popular possible i explicant-les amb l'exemple de les manifestacions més notables d'explotació i d'opressió, organitzar visites sistemàtiques dels obrers industrials al camp, etc.

Edita: *Germinal – nucli en defensa del marxisme*

Per a posar-te en contacte amb nosaltres: germinal_1917@yahoo.es

Visita la nostra pàgina: www.grupgerminal.org